

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлежства, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 20. августа 1910. године Бр. 8292, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

да се прота Ђорђе С. Чемерић, парох наупарски, родом из Призрена и поданик турски, по својој молби прими у српско поданство, заједно са својом женом Цветом и малолетном децом: Јованом, Димитријем, Растиславом, Велибором, Зорком и Наталијом, изузетно од § 44. гр ђанског закона.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 28. септембра 1910 год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ТУЖБИ ЛИЦА ПОВРЕЂЕНОГ КРИВИЧНИМ ДЕЛОМ (О ПРИВАТНОЈ ТУЖБИ)

(СВРШЕТАК)

3. Први дан рока је за злочине и преступе дан, који следује дану сазнања (§ 76), за истуле дан, који следује дану извршења кривичног дела (§ 396).¹⁾ Рок се пак завршава с почетком оног дана тринаестог односно четвртог месеца, који је истог датума као и први дан рока. Тако ако је ко сазнао 15. јануара 1911 за крађу и крадљивца (§ 235 к. зак.), рок истаче с почетком 16. јануара 1911, другим речима 15. јануар 1911 је последњи дан рока. Али ако се је за тужбу овлашћени налазио у правној или стварној немогућности (п. пр. за време ратног стања, кад судови не раде, или кад се је налазио на далеком

¹⁾ Дан сазнања одн. извршења (dies a quo, нема се дакле рачунати у рок).

морском путовању или кад се има да решава о ком прејудицијелном питању), рок не тече све докле, док та немогућност није престала. Противно решење би било супротно циљу ове установе и неправедно, јер за таквог повређеног се не може рећи, да је пропустио употребу свог права на тужбу.¹⁾ Рок се дакле има сматрати као *tempus utile*, а не као *tempus-continuum*.

4. Ако је законски заступник на тужбу овлашћеног промењен, протечени део рока се рачуна, тако да нов заступник има на расположењу само остатак рока.²⁾ Али је сходно духу ове установе узети, да за новог заступника остатак рока почиње тећи тек онда, кад је сазнао за кривично дело и кривца.³⁾

5. Суд је дужан да утврди, да рок за тужбу још није прошао. У случају сумње терет доказивања не пада на тужиоца.⁴⁾

6. Ако се погрешно узме, да се извесно кривично дело селеђује по званичној дужности, те је истрага и суђење започето без тужбе, пресуда се ипак може да донесе, ако пре тога на тужбу овлашћени исту подигне.⁵⁾

7. Право на тужбу за злочине и преступе може бити изгубљено и пре рока од једне године. То ће бити онда, кад је рок за старости кривичног дела по тужби од десет односно три година (§ 76) протекло, пре но што се је навршио или почео рок од године дана, јер овај почиње тек од дана сазнања кривичног дела и кривца, док први од дана извршења кривичног дела.

IX. Тужба је у погледу суделовача у кривичном делу *недељива*, т. ј. немогуће је подићи тужбу само против некојих, а не и против осталих. Ако је на

тужбу овлашћени то учинио, има се узети да је тужба подигнута и против осталих суделовача. Исто тако у случају идеалног стицаја кривичних дела, од којих су два или више по тужби, тужба је недељива, али наравно под условом да је једно исто лице овлашћено на тужбу у погледу свих кривичних дела по тужби. Тако ако је бацањем камена А лако повређен и нека његова ствар уништена, А не може тужити Б само за лаку повреду.¹⁾ Ако је то ипак учинио, има се узети као и горе, да је тужбу подигао за оба кривична дела. Али ако би на тужбу овлашћени подигао тужбу под *условом*, да се суди само за телесну повреду или само против некојих суделовача, тужба се има одбити.²⁾

Ако је у питању једно релативно кривично дело по тужби, онда наравно принцип недељивости тужбе не важи за оне суделоваче, против којих се истрага води по званичној дужности. Тако тужба подигнута за крађу против задругара, који је имао за саучесника лица, која нису задругари, не може се сматрати, да је управљена и против ових, јер се истрага има повести против њих по званичној дужности. Али ако је било више задругара, онда тужба подигнута против једног важи и против осталих задругара.³⁾

X. Што се тиче садржине тужбе, дозвољно је, да се из ње јасно види воља, да се извршилац кривичног дела казни. Зато се има сматрати као неважећа тужба условно подигнута, на пр. под већ поменим условом, да се кривична истрага поведе само против неких суделовача.⁴⁾

¹⁾ Тако *Meyer-Allfeld* 254. Против *Binding* 635 и 636, који узима, да тужба не важи за кривично дело, које није у њој наглашено.

²⁾ Тако *Meyer-Allfeld* 254/255, *Olshausen* § 61 45.

³⁾ Уп. *Meyer-Allfeld* 254 пр. 65.

⁴⁾ Тако *v. Liszt* § 45 III 5, *Meyer-Allfeld* 254, *Olshausen* § 61 46 и 47. — Постоје међутим неколико различних мишљења о томе: Према *Olshausen*-у § 61 45 и *Oppenhof*-у § 61 23 тужба је ипак пуноважна, ако су услови резолутивни, а они се сматрају да не постоје. Према *Frank*-у § 61 VI 4. условна тужба је пуноважна, али се истрага не може повести, док год услов није испуњен, и услов мора бити испуњен у року за подизање тужбе. Тужба је ништавна вели, само онда, кад је услов правно немогућ. *Binding* 656 и *Hätschner* I 717 саматрају за допуштене извесне услове.

¹⁾ Тако *Meyer-Allfeld* 253, *Olshausen* § 61 50—52, *Finger* I 202, *Frank* § 61 VIII. 5, *Köhler* 97.

²⁾ Тако *Meyer-Allfeld* 253, *Frank* § 65. IV. 2. *Olshausen* § 62. 2. Прот. *Binding* 629 (кад повређени није навршио 18 година у време извршења кривичног дела) и *v. Liszt* § 45 пр. 7: рок почиње тећи за новог заступника из нова од дана, кад је он сазнао за кривично дело и кривца.

³⁾ Тако *Meyer-Allfeld* 253, *Frank* § 65 IV. 2, Прот. *Finger* 200.

⁴⁾ Уп. *Frank* § 61 VIII 7.

⁵⁾ Уп. *Frank* § 61 VIII 8.

Но ако је на тужбу овлашћени ову подигао, задржавајући за себе извесна права, дакле с резервама, тужба је пуноважна, а резерве се имају сматрати, као да нису чињене.¹⁾

XI. Тужба се подноси *писмено* или *усмено* полицијској власти заједно с доказима (§ 31. крив. суд. пост.). Ако је писмена, не мора бити написана од тужиоца, већ је довољан његов потпис, а за неписменог крет пред именом.²⁾ Не треба сматрати за довољне потпис штамбиљом и подизање тужбе телеграмом.³⁾

Полицијска власт, пред којом је тужба подигнута, дужна је, да предузме истрагу, изузев случај, кад постоји која од околности, предвиђених у § 29 (§ 31). Тужилац има право, да се жали Касационом Суду против решења полицијске власти о одбијању тужбе.

XII. Од тужбе се може одустати (§ 30). Код неких кривичних дела по тужби речено је, докле се може од тужбе одустати. Тако код браколоства (§ 197) муж може браколостници, да опрости чак казну, коју је почела издржавати (затвор). Но против браколостника може од тужбе одустати само дотле, док пресуда није постала извршном. Код увреде и клевете (§ 216 ал. 2) тужилац „може у свако доба од тужбе одустати, па и само извршење пресуде задржати“. Овде је дакле одустанак могућ само пре извршења пресуде, пре но што је н. пр. плаћена новчана казна. За она пак кривична дела, за која у закону није ништа речено, докле се може од тужбе одустати, важи § 33. крив. суд. пост., према коме „приватни тужитељ може и у оним случајевима, у којима у казнителном закону није ништа казано, одустати од тужбе, догод није осудителна пресуда извршном постала.“

1. Одустајање од тужбе као и подизање исте без важности је, ако је извршено условно. Ако је учињено с резервама, ове се сматрају, као да не постоје.⁴⁾

2. Начело недељивости важи за одустанак као и за подизање тужбе. Ако је дакле тужилац одустао од тужбе против извршиоца кривичног дела, има се узети, да је тим самим одустао од тужбе и против саучесника, и обрнуто. То важи и код релативних кривичних дела по тужби за суделоваче, у погледу којих је кривично дело у питању кривично дело по тужби (н. пр. § 235). Но ако је тужилац одустао од тужбе против оног суделовача, чија је невиност утврђена, онда одустанак не важи за остале. Од тога се има изузети само случај, кад је тужилац одустао од тужбе против тог суделовача без обзира на то, да ли је он кривац или не.⁵⁾

Један изузетак од начела недељивости одустанка постоји код браколоства (§ 196) и одвођења туђе жене с њеним са-

изволењем (§ 197 ал. 1). На име ако муж не одустане од тужбе, пре но што је пресуда извршном постала, него после, можда кад се је затвор почео издржавати, онда он може опростити казну само својој жени (§ 197 ал. 2).

Као што је тужба недељива код кривичних дела у идеалном стицају, тако је и одустанак од тужбе овде недељив. Ако тужилац одустане од тужбе за телесну повреду нанету му бацањем камена, тим самим је одустао од тужбе и за уништење своје ствари проузроковано оном радњом.¹⁾

3. Ако је тужилац после подизања тужбе душевно оболео, његов законски заступник може од тужбе одустати. Ако је пак тужба подигнута од законског заступника малолетничког, овај може од исте одустати, ако постане пунолетан за време, док се још може од тужбе одустати одн. казна опростити (§ 197 од. 2.). Но право на одустајање од тужбе није наследно као ни право на тужбу.

Тужилац може наравно од тужбе одустати преко пуномоћника, за којег важи све, што је речено о пуномоћнику за подизање тужбе. Пуномоћник може бити и сам оптужени.²⁾

Ако је отац подигао тужбу као законски заступник свог малолетног детета (н. пр. § 216 т. 1) и умре, онда од тужбе може одустати законски заступник, кога је он умирући поставио свом детету.³⁾ Исто тако ако је тужба подигнута у име једне фирме као такве, или трговачког друштва, корпорације ит.д., онда сваки правни заступник ових има право на одустајање од исте, ако је онај који ју је подигао изгубио право заступништва.⁴⁾

4. Ако има више тужилаца, право на одустајање од тужбе сваког од њих је исто као и право на подизање тужбе независно од права на одустајање осталих. Ако су према томе сви на тужбу овлашћени или неколицина од њих подигли тужбу, кривична истрага одн. суђење се имају наставити, ако нису сви одустали, исто тако као што могу подићи тужбу они, који је нису подигли.

5. Одустајање од тужбе се може извршити усмено или писмено, и то само пред надлежном полицијском влашћу односно пред судом, ако је спор већ њему упућен на суђење.⁵⁾

6. Одустанак од тужбе је пуноважан без обзира на разлог, са кога се је одустало. Сасвим је без утицаја на пуноважност одустанка према томе околност, што се је одустало можда из заблуде, због претње, или употребе силе (изузев наравно случај *vis absoluta*) и т. д. У закону се не води рачуна о разлогу (мотиву) одустајања.

7. Ако се је од тужбе одустало, она се не може од дотичног тужиоца понова подићи. У закону није ништа о томе речено, али то одговара јавно-правном ка-

рактеру правосуђа. Оно би се допуштањем поновног подизања тужбе довело без потребе у зависност од приватне самовоље.¹⁾

8. Оптуженом треба признати право, да тражи продужење истраге односно суђења, и ако тужилац одустаје. Италијански казпени законик од 1889 то изрично допушта.

9. Могуће је, да је по одустанку од тужбе тужилац сазнао, да је тужени извршио исто кривично дело и пре оног случаја, поводом којег је подигнута тужба. А је н. пр. одустао од тужбе против своје жене због браколоства, које је она извршила с лицем Б, и после сазна, да је она раније била у одношајима исте врсте с лицем В. У таквим случајевима треба тужиоцу признати право, да понови тужбу за браколоство, јер је онда у питању друго једно кривично дело, и ако исте врсте као и оно, поводом којег се је одустало од тужбе.²⁾

10. Судске трошкове у случају одустанка од тужбе подноси тужилац, ако још није утврђено постојање кривичног дела и кривца. Иначе морају бити стављени на терет туженом.³⁾ *)

Д-р Тома Живановић.

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

ОДЕЉАК ДРУГИ

О јавној продаји и о њеном уништају.¹⁾

8^о. Полагање излицитиране цене.

I. У коме се року полагање излицитирана цена. На ово питање даје нам одговор први став §-а 483. који се овако изражава: „Јавно се продаје за готове новце, који се полагају за покретну ствар одма, а за непокретну најдаље *шеснаести* дан после свршене продаје. (Види измену од 19. Апр. 1885. год.)“. Као што видимо, код овога питања о року полагања излицитиране цене, зак. надавац прави разлику између продаје покретних и непокретних ствари, па ћемо стога и ми говорити најпре о првом а затим о другом случају.

Продаја непокретних ствари. За полагање излицитиране цене, највећи понуђач не ужива, код ове продаје, никакав рок: он

¹⁾ Тако *Garçon* art. 336 и 337 и 76, *v' Liszt* § 45 III 5, *Meyer-Allfeld* 258, *Olshausen* § 64 12 в. Прот. *Frank* § 64 V. — Али тужиоцу треба признати право, да тражи накнаду штете причињене кривичним делом грађанском партицом. Прот. чл. 102 итал. к. з.

²⁾ Прот. *Garçon* art. 336 и 337, 78.

³⁾ Уп. *Garçon* art 336 и 337, 81.

*) За дела цитираних писана в. *Живановић* Основи Кривичног Права I Општи Део, стр. XIII и сл.

¹⁾ Као што смо то и у једној примедби, додатој нашем чланку у броју од 5. Септембра о. г. *Полицијскога Гласника*, казали, остаје нам још да изложимо законске прописе о полагању излицитиране цене и о протоколу лицитације па да будемо готови са коментарисањем одредаба Грађ. Суда. Поступка које се тичу саме јавне продаје (лицитације), што ми сада хоћемо и да учинимо.

Примећујемо, и овом приликом, да су параграфи, без означава одакле су узети, узети из Грађ. Суд. Поступка.

¹⁾ Тако *v. Liszt* § 45 III 5, *Meyer-Allfeld* 254 и *Olshausen* 61 46 и 47. Прот. *Oppenhof* § 61 23, *Culau* 35, у неколико и *Binding* 656.

²⁾ Према неким ни потпис није безусловно потребан (*Meyer-Allfeld* 255, *Olshausen* § 61 26).

³⁾ Прот. *Meyer-Allfeld* 255, *Olshausen* § 51 26.

⁴⁾ Уп. *Meyer-Allfeld* 257.

⁵⁾ Тако *Meyer-Allfeld* 257 пр. 85, *Frank* § 64 III.

¹⁾ Прот. и овде *Binding* 635 и *Culau* 13.

²⁾ Тако *Meyer-Allfeld* 257 пр. 87.

³⁾ Тако *Meyer-Allfeld* 257 *Olshausen* § 65 21. Прот. *Binding* 651, *Köhler* 151.

⁴⁾ Уп. *Köhler* 151.

⁵⁾ Прот. *Meyer-Allfeld* 257 (одустати се може и пред ненадлежном влашћу).

је дужан, одмах чим је извршни орган изјавио да је продаја дотичне ствари на њему остала, цену томе органу положити, што му, наравно, даје право да и ствар може у своју државину сместа узети.

Законодавац наређује да тако буде стога што купац нема ништа да ризикује, будући, по правилу, јавна продаја покретних добара остаје стална. Ми знамо да се та јавна продаја не може, у принципу, уништити, као што то стоји у §-у 506. први став. Купац не може, дакле, овде, као што то може код продаје непокретних добара, одлагати полагање цене док се не види да ли ће продаја остати у снази, то јест не може то полагање одлагати до момента док продаја не буде извршена: време наведеном пропису, продаја покретних ствари одмах је извршена, и право жалбе против цене евентуалне неуредности не постоји. Разуме се, изван случаја предвиђенога у другом делу првога става §-а 506..

С друге стране, купац на јавној продаји покретних ствари нема, такође, да се боји нити евентуалности да купљену ствар изгуби зато што она не би била продавачева (дужника личнога или дужника *proprietarum*). Истина је да код нас не постоји установа слична оном правилу чл. 2279. Франц. Грађ. Зак.: *En fait de meubles la possession vaut titre*, правило на основу кога један прибавилац *bona fide* државине покретне ствари стиче, самим тим фактом, то јест самим стицањем државине, и саму својину, дакле и без обзира на то што преносилац државине (траденс) није, можда, био власник ствари (*dominus*), правило које је прихватио и Немачки Грађ. Законик. у §§-има 932., 933. и 934., већ је наш Грађ. Законик, преко свога изворника, Грађ. Законика Аустријскога, примио овде римски систем, по коме прибавилац једне покретне ствари, ако ју је он прибавио од неспоредника (*non-dominus-a*), постаје сопствеником тек узупацијом, за коју је, по § 928. Грађ. Зак., потребно три године, под условом, разуме се, да је прибавио државина законска (правична) и савесна (поштена) — § 926. Грађ. Зак..¹⁾

²⁾ По нашем законодавству, незаконска државина или законска али несавесна не може никада одвести узупацији, правило које важи како за покретне тако и за непокретне ствари. Да приметимо да је, у колико је реч о непокретним стварима, то правило у последње време констативно од стране Г. Стев. Максимовића (в. његов чланак: «Заузећем туђега добра прибавља се својина на исто застарелости државином од 24 године и без основа», *Архив за Правне и Друштвене Науке*, год. 1909., св. од 25. Септембра, стр. 160.), који, оснивајући се на § 930. а. Грађ. Зак., допуна од 5. Маја 1864. год. зб. XVII., стр. 237. («Ако у смотрењу застарелости законом није друшћине наређено, онда сва права према другоме, ма била и у јавне књиге заведена или судом утврђена, губе се по правилу, ако се за двадесет и четири године не употребе, или се за толико времена противу туђег присвајања ништа не чини»), мисли да је, за узупацију непокретних добара, довољан сам факат државине од двадесет и четири године (реч је, овде, само о дужој узупацији, а не и о оној краћој, од десет година, на основу државине по тапцији, узупација која се, у аустријском праву, назива *Tabularersitzung* а која је тамо од три године), да се, дакле, *titulus* за то не изискује.

Касациски Суд (општа седница, одлука од 20. Новембра 1907. год., бр. 11843), ако не у овој мери као Г. Максимовић, ипак је доста озбиљно повредио како § 926. Грађ. Зак. тако и дух система нашега

При свем том стоји, ипак, оно што смо горе казали, јер правилу §-а 928. (у вези са §-ом 926.) Грађ. Законика учињен је изузетак у §-у 221. истога Законика. Овај пропис предвиђа случајеве у којима купац покретне ствари (реч *incorporea* додата је овде допуном од 5. Маја 1864. год., зб. XVII., стр. 229.) постаје и без узупације, сопственик те ствари, одмах чим на пој стече државину само ако је савестан («... да купац њима није могао зло помислити или о поштењу њиховом посумњати»¹⁾) и међу тим случајима је и тај када је купац, «ствар купио... на јавној продаји». Ако би се, дакле, ранији власник покретне ствари, продате на јавној лицитацији, пре истека онога рока од три године (§ 928. Грађ. Законика), јавио, у овом случају, са својом петиторном тужбом против купца на лицитацији, он би био одбијен, пошто је његово право својине престало: тужилац, вели § 221. «ту ствар, ако је тужени својевољно не пусти и с накнадом се од својих предака не задовољи, судом добити неће, него ће право имати накнаду тражити од оних, који су одговарати дужни»²⁾

Из овога излази да ће купац једне покретне ствари на јавној продаји, услед тога што цену излицитирану мора одмах положити, моћи бити у ризику само онда ако би он, за случај да ствар није била дужникова, знао да та ствар није овога, јер тада ће он бити дужан, «не само ствар повратити без накнаде њеном пређашњем господару, него ће и сву штету и изгубљени добитак накнадити као бесавестан купац» (§ 220. Грађ. Зак., измена од 5. Маја 1864 год., зб. XVII., стр. 228.)³⁾

Грађ. Законика код узупације непокретних добара, својом јуриспруденцијом да «Непрекидном државином од 24 године може држаоц непокретног имања и кад није доказао правни основ из кога та државина истиче, задобити путем застарелости право својине на том имању (в. саопштење Г. Јос. К. Стојановића, *Архив*, год. 1909., св. за 25. Јули, стр. 488). Наглава да Касациски Суд, и ако узима да је, за узупацију, потребан и основ државине, а не само државина, не тражи да основ државине докаже сам узупацијенс, већ хоће да тужилац, онај који је подигао својинску тужбу (*rei vindicatio*), утврди да узупацијенсова посесија нема *titulus-a*, мишљење погрешно, пошто је Касац. Суд помешао овде две ствари: савесност држаоцу, која се претпоставља, ако државина његова има основа, и сам основ државине који се не претпоставља и који узупацијенс има да утврди, по § 926. Грађ. Зак. и по општем принципу, да онај који, на суду, тражи извесно право, има да докаже све реkvизите потребне за постојање тога права, а један од реkvизита права својине основане на узупацији јесте и *titulus* државине, као што се то види и из §-а 926. Грађ. Зак. Јуриспруденцију Касацискога Суда комбатирало је и Г. Др. Драг. Аранђеловић у својем документованоме чланку: «О правном основу прибављања државине као захтеву за прибављање својине застарелости» *Архив*, год. 1909., св. од 25. Августа, стр. 7..

¹⁾ В. у истом смислу § 367. Аустр. Грађ. Законика. *Stubenrauch. Commentar zum allgemeinen oesterreichischen bürgerlichen Gesetzbuche*, I. S. 464.

²⁾ «In diesen Fällen wird von den redlichen Besitzern das Eigentum erworben, und dem vorigen Eigentümer steht nur gegen jene, die ihm dafür verantwortlich sind, das Recht der Schadloshaltung zu» § 367. Аустријскога Грађ. Зак., *in fine*.

³⁾ По истом пропису, §-у 220. Грађ. Зак., купац покретне ствари који је ову прибавио од неспоредника, *non-dominus-a*, «на начин по коме се он није могао посумњати о поштењу продавца, дужан је ствар, не само тако повратити, ако би му сопственик накнадио оно што је за њу дао и потрошио». Наравно, ди сопственик треба да против оваког др-

чим се тај пређашњи господар јави са својинском тужбом, а он се може са овом, против таквог држаоца, јавити кад год хоће, пошто ту, с погледом на § 926. Грађ. Зак., нема места узупацији.

У оваквом случају, када несавестан купац покретне ствари на јавној продаји ову мора да поврати њеном власнику, поставља се питање о обиму права заштите тога купца против продавца, дужника. Да он, као несавестан купац, *mala fide*, нема права тражити од овога никакву накнаду штете, то је сигурно, с обзиром на § 557. Грађ. Зак. који вели: «Ко туђу ствар уговором на себе прими знајући да је туђа, онај нема права јемства или *naknade*¹⁾ искати». Тешкоћа је само односно тога: да ли купац *mala fide* има бар право тражити повраћај цене плаћене продавцу, или за његов рачун? Ми ову тешкоћу овде само наглашавамо, с тим да оне читаоце које би њено решење могло интересовати упућујемо на свој рад: *Обавези заштите у случају евиције код уговора о продаји и куповини* где смо се тим питањем бавили (стр. 133. и даље).

Примедбе које смо учинили за случај да је купац, са знањем, купио на јавној продаји једну ствар која није била дужникова, могу се, такође, применити и онда када се, изузетно, јавна продаја покретних ствари може уништити, а то је, као што знамо, онда «ако би било злоупотребења и непоштења од стране извршитеља и купца ствари» (§ 506. став први, друга половина).

Купац покретне ствари може цену не положити одмах само тако ако на то пристану повериоци: они му могу дати извештај почек за полагање цене или га, пак, могу примити за дужника, о чему имамо одредбу у трећем ставу §-а 483., став који је општи, како за јавну продају непокретних тако и за јавну продају покретних ствари. Разуме се да једно или друго могу чинити само они повериоци «за чији се рачун добро продаје» (§ 486., став четврти), али ни од ових сви ту немају права решавања већ само они који, према излицитираној цени продате ствари, могу да се, из ове, потпуно или делимично наплате. Повериоци чији би ранг у наплати био такав да они не би имали шта из те цене да приме, не би могли решавати о давању почека купцу или о његовом примању за дужника: они су овде исто тако ненадлежни као да у опште и нису повериоци.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

жаоца подигне *rei vindicatio* у року од три године, иначе држаоц после тога рока, као прави власник, но мора ствар пустити из руку, и ако би му пређашњи власник био готов дати накнаду о којој се говори у мало час наведеном пасусу §-а 220. Грађ. Зак.. Да приметимо да се тај пасус тиче оних куповина покретних ствари које нису обухваћене §-ом 221. Грађ. Зак..

¹⁾ Курсив је наш.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

ПОКУШАЈ ОДРЕЂИВАЊА ПОЈМА

од

Д-ра Авгуeta Миричке
професора универзитета у Прагу¹⁾

I.

Као што је познато има појмова, који се непосвећеном чине сасвим прости, утврђени и несумњиви, а то нису у ствари. У такве појмове ја бих рачунао и појам одговорнога уредника. Јер ма да њега најзнатнија законодавства о штампи на европском континенту употребљују већ више од два човечја века, и ма да изгледа да се какве сумње о његовој садржини скоро не би могле ни појавити, ипак је овај појам предмет начелних разлика у мишљењима, које нису само схоластичке природе, него повлаче за собом и важне практичне последице, разлике у мишљењима, које се досада не могу сматрати као изравнате, особито због тога, што сами закони о штампи врло мало доприносе решењу овога питања.

Различна мишљења о појму одговорнога уредника, која у науци постоје, могу се у главне овеко груписати:

1. Једни писци (Schwarze, Loening, Groschuff, Heilborn, Buri) сматрају као одговорног уредника оно лице, које је као одговорни уредник именовано на појединим бројевима периодичнога списка. Тек ово именоване и само оно чини именовано лице одговорним уредником. Да ли је именовани имао какву уређивачку делатност на дотичном броју списка, нема никакве важности. Од значаја је једино његово именоване. Ко на листу као одговорни уредник није именован, није одговорни уредник, па баш да је он фактички и уредио дотични број, док с друге стране и онда је одговорни уредник, ако он дотични број у истини није уредио.²⁾

Ову је основну идеју до њених последњих конзеквенца изводио нарочито Loening, који у именовану одговорнога уредника на листу гледа његову изјаву, да дотични број не садржи ничега, што је закону противно, да именовани за то јемчи и евентуалне последице на себе прима (*гарантна изјава*). Сасвим је појмљиво, што је Loening, с обзиром на то, принуђен ограничити дејство овога именоване на случај, ако је оно учињено са знањем и вољом именованог, пошто је јасно, да се означени значај не може придати именовану, које је без његовога

¹⁾ Разумљивост наше штампе покренуће, зацело, у најскоријем времену меродавне чињоце на рад око сузбијања овога великога зла. Суштина и тежиште целог питања ове реформе нашега закона о штампи лежи у прописима, којима се регулише одговорност за штампарске деликте. Овај рад професора Миричке, једнога од бољих аустријских правника, несумњиво ће припомоћи да се читаоци овога листа упознају са питањем о одговорности за штампарске деликте. Из ове расправе изоставио сам само историјски део, који за читаоце нема већег интереса.

²⁾ Schwarze, Reichspressrecht стр. 37 и сл., Loening, Die strafrechtliche Haftung des verantwortlichen Redakteurs, 37 и сл., Groschuff, у Goldt. Archiv f. Strafr. XXIII, 27, Heilborn, Reichspressrecht 19 и сл., Buri у Zeitschrift f. d. gesam. Strafrechtswissenschaft XVI, 48 и сл.

знања или чак против његове воље извршено.

Али против изложенога гледишта, које се може сматрати као досада претежно у литератури немачкога права о штампи, зацело се са правом износи, да је противно начелима кривичнога права кад неко, простом изјавом, узима на себе кривично-правну одговорност за нешто, што је већ пре тога можда неко сасвим друго лице учинило. Сем тога скреће се пажња и на то, да ово гледиште стоји у супротности са историјом развића установе одговорнога уредника, пошто оно, конзекветно, води закључку, да одговорни уредник тек једновремено са издавањем појединих бројева, дакле можда два пут или три пута дневно, поново постаје одговорни уредник, те је стога потпуно *пролазна* појава, међу тим по схватању, које је основа законодавству о штампи, функција одговорнога уредника мора се сматрати као *стална, трајна*.

Да ово последње гледиште дели и садашњи немачки царевински закон о штампи од 1874., даје се извести из ал. 1. § 7. закона, по коме се на сваком броју мора означити име и стан *одговорнога уредника* (не *једнога* одговорнога уредника),¹⁾ а то упућује на то, да закон има на уму једнога одговорнога уредника, који је већ пре свога именоване на листу постављен. Даље ово следује из друге алинеје истога параграфа, који односно именоване више лица као одговорних уредника прописује, да се из форме и садржине именоване одређено мора видети *оуређивању* кога дела списка се *стара* свако од именованих лица. Сем тога очевидно је да, претпостављајући тачност наведеног гледишта, никад не би могло бити говора о *подметнутом уреднику*, пошто би баш на листу именовани под свима околностима *прави* одговорни уредник био. Конзекветно би онда и лажно означање одговорнога уредника на листу по самом појму било искључено, што би очевидно било противно одредби § 18. закона о штампи, у коме се баш неистинито именоване уредника казном угрожава.

Ови се приговори тешко дају онако обеснажити, као што то Loening покушава, који просто оглашава склоп § 7. зак. о штампи за редакцијску погрешку односно за заблуду законодавца о осталој садржини закона²⁾, и ваведени пропис § 18. у том смислу тумачи, да лажно именоване не стоји у случају, кад се именује лице, које није учествовало у уређивању, већ онда, кад се именује лице, које нема *образовања и умне способности*, потребне за надгледање листа, за оцењивање законитости његовога садржаја и према томе за примање једне озбиљне одговорности³⁾ (на навед. месту стр. 44.). Али у овом случају Loening очигледно игнорише чињеницу, да су претпоставке способности за примање одговорнога уређивања самим законом одређене (§ 8. зак. о штампи), да међу њих не долази минимални степен образовања и да се дакле дотична казнена одредба §-а 18 на овај захтев не може односити.

¹⁾ у немачком тексту *des* (nicht eines) verantwortlichen Redakteurs.

Што се у осталом *аустријскога* права тиче, прописано је не само именоване одговорнога уредника на листу (§ 9. ал. 3. зак. о штампи), него — за разлику од немачкога права — и претходна пријава код власти (§ 10. бр. 2). Стога би морао онај, који би изложено мишљење хтео усвојити, у погледу на наше право прво бити на чисто са питањем, какав значај у опште ова пријава има поред именоване на листу, а нарочито у случају, кад се једно са другим не слаже.

Овде нека буде само констатовано, да се гледиште, које конститутивни елемент појма одговорнога уредника налази искључиво у именовану његовом на листу, не може ни теоријски одржати нити са гледишта практичног примити, особито за то, што оно широм оставља врата злоупотребама са подметнутим уредницима.

3. За разлику од овога чисто формалнога схватања скрећу пажњу други писци (Honigmann, Schmid, Appellius, Meves) на материјални моменат, на фактичко уређивање. По мишљењу ових писаца одговорни је уредник онај, који је фактички деловао као уређивач на дотичном броју периодичнога списка. Именоване на листу је за присталице овога мишљења сасвим споредан моменат: ко је одиста уредио број, сноси законску одговорност као уредник и у оном случају, кад на броју није именован, и обратно: именовани не сноси ову одговорност, ако он у истини није број уредио. Због тога именоване на листу има значај вансудскога признања, да је то јест именовани дотични број уредио, признања, које се са истином не мора слагати, па стога може бити оповргнуто.¹⁾

Против овога мишљења, исто као и против под 1. изложене теорије, с правом се чини приговор, да оно стоји у супротности с историјом развића установе одговорнога уредника, а и с позитивним правом, које у одговорном уредништву гледа *трајну* функцију, док би услед гледишта, о коме је говор, личност одговорнога уредника била подложна непрестаним променама, све према томе: да ли би овај или онај уредничку дужност одиста вршио. Даље се упућује на знатне тешкоће, које би се, при усвајању овога мишљења, у пракси појављивале, јер би примена прописа о одговорности одговорнога уредника увек зависила од доказа, да је на листу именовано лице на инкриминисаном броју одиста као уредник деловало, нарочито кад се узме у обзир, да је ову делатност могло више лица вршити.

Тачност пак изложене теорије, која привидно налази ослонац у речима ал. 2. § 7. царевинског закона о штампи (*во* редакцији се *стара* — *die Redaktion versieht*), зависи по моме мишљењу од повољног одговора на питање: *у чему се управо уређивачка делатност састоји*, којој се неко у погледу извеснога броја периодичнога списка фактички мора подврћи,

¹⁾ Honigmann, Die Verantwortlichkeit des Redakteurs, 116 и сл., Schmid, Die strafrechtliche Verantwortlichkeit für Pressvergehen, 49 и сл., Appellius, 4. издање царевинског закона о штампи од Шварца, 53 и Zeitschrift f. d. ges. Strafr. W. 27, 657, Meves, Goldt. Archiv f. Strafr. XXXIX, 23.

на да се може као одговорни уредник сматрати. И кад Appelius (на нав. месту стр. 53) у овом погледу каже, да је одговорни уредник онај који је код једног аписа за штампање скупљени материјал у погледу његове кажњивости испитао и о његовом штампању одлучио, онда се само по себи намеће питање: а шта ће бити кад ову делатност односно једнога одређенога броја некога периодичнога аписа ни једно од лица, која учествују у уређивању, није вршило, нити иначе ко други — зацело сасвим могућан случај — ко је онда одговорни уредник?

Помишљај на ову околност очевидно је подстакла Nonigmann-a (на нав. месту стр. 119.) на извесно проширење дефиниције одговорнога уредника у томе смислу, да је одговорни уредник онај, „*који је инкримисани број или фактички уредио*“, т. ј. односно чланака, који су се у њему имали публиковати, вршио право испитивања, пријема или одбијања, или би по сили свога положаја, сходно својој уређивачкој дужности, *требало да уреди*“. Али овим се очевидно цело питање на друго поље преноси. Јер онда се одмах намеће питање: а ко је тај, који би по својој положају, по својој уређивачкој дужности, *требало да уреди*? Који је то моменат, који ову дужност заснива? А како ће бити онда, ако је један *требало да уреди*, међу тим није уредио, а други је уредио, ма да није *требало да уреди*? Ко је онда одговорни уредник? Овај или онај? Или можда одговарају оба *солидарно*? Ово би очевидно било противно царевинском закону о штампи, који такво солидарно уређивање не допушта (али неја 2. § 7.).

Мени се несумњиво чини, да истинско вршење уређивачке делатности у погледу једнога извеснога броја периодичнога аписа може истина заснивати одговорност, сходно општим начелима казненога права, али да не може ипак чинити појамну основу за особити положај и одговорност одговорнога уредника. Ова потиче, као што ћемо видети из сасвим другог извора. С тога се ни ова теорија не може усвојити.

3. По мишљењу треће групе писаца (Liszt, Baumgarten, Oetker, Wahl) састоји се појам одговорнога уредника из два момента, једнога формалног и једнога материјалног. Према томе одговорни је уредник онај,

а) који је као одговорни уредник на спису *именован* и

б) који је у исто доба *одиста уредник*.¹⁾

Али, за разлику од горе под 2 изложене теорије, гледају присталице овога мишљења суштину под б) наведеног момента не у вршењу уређивачке делатности односно једног одређеног броја новина, него у једном *трајном односу* лица, именованог као одговорни уредник,

¹⁾ v. Liszt, Lehrbuch des oesterr. Pressrechtes, 80 и сл., Das deutsche Reichspressrecht, 34 и сл., и 8 Holtzendorff-y Rechtslexikon s. v. Redakteur, Baumgarten, y Zeitschrift f. d. gesam. Strafr. W. V 519, Oetker, Die strafrechtliche Haftung des verantwortlichen Redakteurs, 9 и сл., и Die Verantwortlichkeit des Zeitungsredakteurs, Wahl, Die strafrechtliche Haftung des verantw. Redakteurs, 5.

према предузећу новина. Наведени писци слажу се у *негативном* правцу у томе, да одговорном уреднику не мора баш бити додељена главна улога у редакцији, да дакле одговорни уредник не мора у исто доба да буде главни уредник (Chefredakteur) и обратно, да главни уредник не мора бити именован као одговорни уредник. У погледу *позитивном* задовољно се првобитно Liszt (Lehrbuch des oesterr. Pressrechtes), бар за аустријско право, тиме да *одговорни уредник у опште има учешћа у уређивању*. Догније (у делу, „*немачко царевинско право о штампи*“ Holtzendorff-ov Rechtslexikon) изјављује он за потребно али и за довољно, ако је на спису именованом лицу „*поверен врховни надзор над целокупним редакцијским пословима у том правцу, да оно има да испитује садржину свакога броја у погледу његовог евентуалног криминалног значаја*“.

Мора се признати да последње наведено тумачење, које Лист даје својој захтеву, да одговорни уредник мора бити одиста уредник, садржи у себи здраву мисао, т. ј. у толико, што исти писац у одговорном уредништву гледа једну *трајну* институцију, и правну основу ове институције види у *пренашању извесне функције* и у тиме предузетој *дужности*, да се ова функција врши, али не у фактичком вршењу исте. С друге стране овом се дефиницијом Листовом суштину ствари по моме мишљењу, не испуњаје, поглавито са разлога, што је сувише уско схваћена. Јер испитивање садржине новина у казнено-правном погледу није, као што ћемо видети, једина дужност одговорнога уредника.

Што се тиче (под а) означенога захтева т. ј. именовање на листу, слаже се мишљење Листово и његових присталица са теоријом, која је горе под бр. 1. изложена. Док међутим ова теорија сматра дотични захтев за једини појамни знак одговорнога уредника и на тај начин сасвим брише разлику између одговорнога и подметнутога уредника, дотле Листово гледиште налази погодан коректив овога чисто формалнога момента у његовом другом захтеву, према коме именовани мора бити истински уредник у горе означеном смислу. Ко је дакле на листу означен као одговорни уредник, а није у истини уредник у овоме смислу, нема ону нарочиту, у §§ 20. и 21. царевинскога закона о штампи предвиђену, одговорност; његово означавање на листу као одговорнога уредника лажно је у смислу § 18. овога закона. Исто тако није одговорни уредник онај, који означени положај у редакцији фактички заузима, али на листу није као одговорни уредник именован. Лист и његове присталице гледају понајпре — исто онако као што чини горе под 1. изложена теорија — у овом именовању примарно одговорности, т. ј. изјаву, да именовано лице хоће да одговара за дужности, које су законом одговорном уреднику наметнуте.

Ја се пак у овој тачци не могу сложити с Листовим мишљењем, пошто именовање на листу нема и не може имати значај, који му Лист приписује, што ће ниже бити изложено.

4. Најзад по једном другом мишљењу одговорни је уредник онај: *који је од власника новина као одговорни уредник остављен са нарочитом обавезом да надзирава уређивање у казнено-правном погледу*. По овоме је мишљењу дакле одговорни уредник у првом реду уредник. Ипак није свако лице, које је власник новина позвао да суделује у уређивању, тим самим већ и одговорни уредник, већ само онај уредник, који је баш ту означену специјалну обавезу по споразуму са власником новина примио. Да ли је он као одговорни уредник на листу именован, *нема значаја*.

Ово мишљење дакле налази правни основ положају одговорнога уредника и у исто време његову једину појамну ознаку у закљученом уговору између уредника и власника новина, по коме уредник прима на себе дужности одговорнога уредника.

Заслуга је Bülow-a¹⁾ што је на овај важан моменат указао и на томе засновао појам одговорнога уредника. Јер баш та околност, што се овај моменат, т. ј. постављање од стране власника новина, обично превидео, одвела је, по моме мишљењу, оним разноликим одређивањима појма, која су се у пракси показала као неупотребљива.

Мишљење Билова стиче постепено признање како у правосуђу, тако у последње време, и у литератури.²⁾ Оно се једино, по моме мишљењу, слаже како са историјом развића ове институције тако и са данашњим позитивним правом и са потребама праксе.

Биловљева извођења односно питања: у којој мери одговорни уредник мора имати учешћа у редакцијским пословима, другим речима у колико он одиста мора бити уредник, не бих могао у свему без приговора примити. Он на једном месту³⁾ изјављује, да се његово мишљење у овоме погледу у свему слаже са горе под бр. 3 б наведеном појамном ознаком теорије Листове, по чему је довољно, да је уреднику поверен надзор над периодичним списом у казнено-правном погледу. Али ми ћемо видети, да се Билов не држи конзеквентно овога гледишта. Исто тако изгледа ми да нису довољно јасно на чисто изведени онос појмова уредник и одговорни уредник и битна разлика између правога и подметнутога одговорнога уредника. Циљ следећих извођења састоји се у томе, да прецизирамо своје сопствено гледиште према свим споменутим битним правцима, с обзиром на историјско развиће, за овим да појам одговорнога уредника одредим и од појма подметнутога уредника оштро ограничим.

¹⁾ Goldammers Archiv f. Strafr. B. 40. S. 241 и сл. и B. 43. S. 339 и сл., за тим Zeitschr. f. d. gesam. Strafrw. 14, 649.

²⁾ Упоредити нарочито пресуде царевинскога суда од 21. маја 1895 у Entsch. in Strafs. B. 27 S. 91 и од 28. априла 1903 Entsch. in Strafs. B. 36 S. 79. У литератури су, у колико ми је познато, приступили мишљењу Билова: Brenske, Wer ist verantwortlicher Redakteur? Rost. Diss. 1909, Heft y Gerichtsaal B. 60 S. 50; Liebich, Der verantwortliche Redakteur und seine Haftung из § 20 а. 2 царевинскога закона о штампи, Zimmermann, Die Grundbegriffe des franz. — belgischen Pressstrafrechts, S. 45.

³⁾ Goldammers Archiv f. Strafr. S. 43, 327.

Према томе љу се зауставити и на питању, у колико је гледиште, које љу развити, сагласно са појмом одговорнога уредника, како се он створио у аустријском праву, и да ли се поглавито у данашњем аустријском праву прописана претходна пријава одговорнога уредника власти има сматрати као даља појамна ознака или као исто тако безначајан момеат, као што је по Билову именоване одговорнога уредника на спису.

(СВРШИТЕ СЕ)

Превео
Д-р Д. Аранђеловић.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Крађе помоћу динамита по банкама, специјалитет су америкашки.

Ако прев рени муж убије своју жену и њеног љубазника, можемо бити сигурни да је то Латин. Америкаца би убио само љубазника, и поштедео би жену, док би се богати Енглез развео и тужно свога ривала за накнаду штете. Противно овом, сиромашни Енглез задовољно би се тиме што би бокспрао „пријатеља“ и оборио га на земљу.

Ако чујемо да је један човек прво обешен а затим поливен петролеумом и спаљен, знамо одмах да је над њим извршен америкашки лич. Ми можемо, готово са позитивношћу, одредити регион у коме је лич извршен, као и његов узрок, јер и начин извршења лича и његови узроци варирају према регионима. На Југу се Црнци личују због силовања, покушаја силовања и паљевине, а на Северу белци због крађе стоке. У времену од 1884 до 1906 год. у Америци је извршено 3137 личовања. Ова казна у почетку је била казна бестијална, за бестијалан злочин силовања. По несрећи, она се данас генерализовала, и често се примењује и на невинне.

Што се тиче злочина противу морала, констатујемо да су они некада били специјалитет оријенталских народа, и да су пренети на Запад ратничким експедицијама, где су се доцније раширили захваљујући религиозним заједницама, интернатима и касарнама. Многи ожењени људи падају у ове злочине. Велики број људи из богатих класа закључује бракове из интереса. Брак под овим условима сраман је и одвратан, и има за последицу мржњу према целом полу и тражење задовољства у љубави против природе.

Што се тиче силовања, завођења и проституције, англо-саксонци и северни американци не познају их у смислу у коме их ми схватамо. Просто силовање код њих се кажњава смрћу, завођење је изједначено с преваром, а истраживање патернитета обавезно. Младе девојке васпитавају се тако, да им мозак увек руководи срцем и осећајима, услед чега су у стању да одоле ласкањима сваког човека и да обуздају своје страсти. Исто тако и у Сједињеним Америчким Државама, међу правим грађанством, нема ни сило-

вања, ни атентата против деце и младих девојака, ни завођења, ни ванбрачне деце, ни регулесање проституције. Међу американским женама нема таквих, које су изишле из редова самих проститутки, затворених и усамњених. Све је ово резултат строгих обичаја, савесне контроле, праведног законодавства у корист жена и неумољиве власти према срамним делима мушкараца.

Противно изложеном, у Француској и Белгији, где закони додељују жени потчињени положај, остављајући без одбране против рђавог понашања мушкараца и протежирајући званично порок проституције, људи, засињени полним задовољствима и блазирани, траже непрестанце лова и забрањена задовољства. У времену од 1851 до 1869 год. француско правосуђе имало је посла са 16919 афера силовања. Ово изванредно и страшно увећавање злочина ове врсте у толико је жалосније, што су се у овом истом периоду времена смањили готово сви злочини против личности и сопствености. У периоду од 1826 до 1830 год. број ових атентата износио је тринаести део од целокупног броја злочина против личности, а у периоду од 1856 до 1860 год. достигао је трећину од овог броја.

Потребно је још знати, да узрок овом сталном увећавању злочина силовања у Француској и многим другим земљама не лежи само у великој неморалности. Извор њихов треба још тражити у једној, у народу веома распрострањеној заблуди, по којој полни сношај са малм девојчицама може излечити од сифилиса и осталих венеричних болести. Ова непојмљива и кобна заблуда нарочито је распростра у радничким класама. Треба, дакле, увек тражити прави узрок злочину силовања, и разликовати међу злочинцима оне који злочин врше из задовољства од оних који га врше да би се излечили. Ови последњи, сматрајући злочин силовања као лек, не убијају никад своје жртве.

Крв и раса показују се у серији злочина, преступа и порока, са специјалним карактерима, који излазе из нормалног покрета обичног криминалитета. Утицај расе на криминалитет показује се у пуној светлости приликом студирања Јевреја и Цигана. Криминалитет јеврејске расе у свима земљама мањи је од криминалитета осталих раса; упоредне статистике Немачке, Аусто-Угарске, Италије, Русије и Француске у овоме се потпуно слажу. Факт је још значајнији ако се има у виду професија којој се већина Јевреја одају, и због које би њихов криминалитет требало поредити са криминалитетом трговаца и малих индустријалаца, код којих је проценат злочина и преступа много већи но код осталих професија.

С друге стране, опет, код Јевреја, као и код Цигана, констатује се „специјални криминалитет“. Шта више, код ове две расе преовлађује наследни карактер. У Француској нарочито набрајају се читаве генерације варалица и крадљиваца међу Герфберима, Соломонима, Левинима, Блумовима, Клајновима и т. д. Неки Јевреји били су осуђивани и због убистава, али су то махом били шефови вешто органи-

зованих банди, као Графт, Герфбер, Мејер и Дешан.

Преваре, зеленашлук, фалсификати, кријумчарење, лажна банкротства, утаје, протураре лажног новца и трговина с белим робљем специјалне су форме криминалитета јеврејске расе. Овај специјални криминалитет представља, у осталом, једну реакцију против гоњених раса. Чим се Јеврејима допусти да постану саставни део политичког тела у нацији где су настањени, овај специјални криминалитет одмах се смањује. Јеврејска раса једина је, чији су чланови способни за крађе, генијалне преваре, па чак и за силовања, али потпуно неспособни за убиства. Најмањи криминалитет јеврејске расе, као и специјални карактер овог криминалитета, имају за главне узроке моћ фамилијарног осећаја, њихову умереност као и специјални режим њиховог хранења. Прописујући своје народу умерену храну, Мојсије се трудио да ублажи нарави Израјљеве. Он му је улио грозу од крви и респект према животу. Овај режим хранења, религиозно практикован преко триста векова, створио је од Израјља специјално биће; потпуно засебну индивидуу; он је унео у крв, срце, мозак, и у најмањи молекул меса сваког Јеврејина једну кочницу, која му паралише руке у моменту кад је на путу да учини убиство.

И ако јеврејска маса у опште свуда пружа битних примера поштовања фамилијарне врлине, понекад се и у њој срећу индивидуе без икаквих фамилијарних скрупула, са недостацима и пороцима, које пружају жалосан призор ненормалности и најсрамнијих порока. Треба се само сетити афере Блоха, Шмола а нарочито Бера. Није ли, у осталом, то био један Јеврејин, који је цинички тражио слободу педерастиче? Није ли то био Јеврејин, који се чудно што га гоне зато што је забудао чиноде у груди малих девојчица и младих девојака; у чему је налазио нарочитог задовољства. Као и сваки добар Јеврејин, он је уображавао да је довољно што за ово плаћа.

Ако Јеврејин није задржан осећајима фамилије, који су урођени његовој раси, он постаје способан за најгоре злочине, против обичаја почев од атентата на обичаје па до педерастиче, силовања и родоскрвњења. Ну, и при свем овом, он је неспособан да одузме живот своје ближњем; убиство је за њега ствар немогућна. У свима затворима на земљи данас нема ни једног Јеврејина, који је био осуђен на смрт или на вечиту робију због убиства.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Један општински службеник пита:

I.

„Суд општине ј. издао је путем јавне лицитације под закуп општинску земљу

вашариште (за попашу и кошење) за ову 1910. год. и уступио је Д. В. из Ј. за 660 динара. Ову лицитацију одобрио је општински одбор одлуком № 1869, коју је и срески начелник одобрио. Излицитирана сума предвиђена је као приход и у предрачуна буџета за ову годину.

Закупац је положио 100 дин. кауције а по том 200 динара у отплату закупнине, а за ресто 360 динара обратио је се општинском одбору да га ослободи плаћања, пошто је био оштећен, јер су за време летошње поплаве селани околних села склањали и спасавали своју стоку на поменуто вашариште, те му је ова пасла и погазила траву; у противноме, вели, да ће чинити употребу од права, које му додељује § 682 грађ. закона. Општински одбор узео је у обзир његову молбу и одлуком од 20. прош. месеца №... решио, да се закупца Д. ослободи плаћања закупнине у 260 динара, а ресто да положи. Ову је одлуку одобрио и начелник срески.

Моли се уредништво за објашњење: да ли је ова радња општинског одбора и среског начелника правилна; или је га одлука противна чл. 86. тач. 13. последњег става закона о општинама. Ако је противна закону, онда шта има суд да уради па да је огласи за неважећу.

II.

Суд општине града Ј., на основу надлежног одобрења, а у цели исплате земљишта кулшеног за општинске потребе, регулисања сточног трга и вашаришта, отварања нових улица по плану и калдрисања улица, начинио је задужење код Управе Фондова и примио је ове године 120.000 динара зајма.

По овоме је општински одбор донео једну одлуку: да се овај новац од зајма води у засебну књигу као дневник; и другу одлуку: да се од зајма утроши до 6000 динара на оправку и израду калдрме. Суд општински, према овим одлукама, означену суму примљеног зајма води у нарочиту књигу дневника, одвојено од буџета; а за израду и оправку калдрме, из слободне руке (без предрачуна и лицитације) погађа и исплаћује калдрмцију за рад и набавља и исплаћује материјал за ту цел, сматрајући да на то има права по одлуци одборској. По утрошку ове суме суд тражи од одбора да одбри 6000 динара, да се могу из зајма утрошити на исти начин, на оправку и израду калдрме.

Моли се уредништво за објашњење: може ли одбор, поред већ одобрених и утрошених 6000 динара, на основу чл. 86. т. 7. зак. о општинама, да одобри још 6000 динара и тако редом да се третира за калдрму без ичијег другог одобрења — пошто је зајам на ту цел одобрен од надлежних фактора —; може ли да израду даје и материјал набавља из слободне руке, ако опш. одбор одобри да се тај посао врши у режији; и да ли је правилно овако вођење зајма по нарочитом дневнику одвојено од буџетских књига, пошто и зајам није ушао у буџет, — па на крају године да се одвојено од буџета и рачун склопи и пошаље контроли на преглед; као и да ли би било правилно и саобразно закону да се и

неутошени зајам у ово години води и троши и у идућој 1911. години по засебном дневнику, одвојено од буџетских књига? "

— На ова питања одговарамо:

1. По последњем ставу тачке 13. члана 86. закона о општинама, *»расходовање буџетом предвиђених прихода општинских права и потраживања, као и поклона општинске имовине, ма које вредности не могу у опште бити предмет одборске одлуке.«*

Кад је ово законско наређење овако јако, онда је незаконита одлука одбора и одлука среске власти којом је она прва одобрена.

Право поклона припада само збору према чл. 33. тачке 3. поменутог закона.

Кад је одбор ипак учинио једну незаконитост, онда би на државној власти лежала дужност да чини употребу од чл. 149. закона о општинама, а да једновремено и себе оптужи за извршену незаконитост одобравањем одборске одлуке.

Само тим путем може се спречити њено извршење, кад већ власт то није учинила у своје време употребом чл. 152. поменутог закона; и

2. Сем рачунских књига, које је написала Главна Контрола правилима за рачуноводство и књиговодство од 11. маја 1902. год. Бр. 9414, закон не признаје друго рачуноводство, ако оно није доцније нарочито одобрено од стране Гл. Контроле, као што је случај са београдском општином.

Према томе, и зајам од 120.000 дин. требао је да се проведе кроз редовне књиге.

Нарочито се он мора показати по књизи дуговања, и у изводу ове приликом подношаја годишњег рачуна Гл. Контроли.

По тач. 7. чл. 86. закона о општинама одбори варошких општина могу решавати, да се подигну какве грађевине или изврши какав посао у вредности до 6000 динара, ако за то има кредита (у овом случају зајам).

Како су ови послови везани увек за буџет, а овај, међутим, траје само за једну годину, то је и право одбора везано само за једно одобрење у једној години, јер би иначе делимичним одобравањем кредита за једну исту грађевину или један исти посао, било изиграно право збора, које има по чл. 33. тачке 4. зак. о општинама.

Али ни једна од ових грађевина, и ни један од ових послова, не може се радити докле се не изради план и предрачун и не одобри према чл. 37. и 42. закона о јавним грађевинама од стране г. Министра Грађевина, нити се ови послови раде у режији, дакле без јавне лицитације.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И НАСАЦИОНОГ СУДА

За окружног посланика не може бити изабран онај који није српски грађанин — чл. 58 закона о уређењу округа и срезова.

На дан 4. јула тек. год. извршен је избор окружних посланика за срез К... округа Т.... Поред осталих, тада је изабран

за окружног посланика и Р.. Р... деловођа суда општине Добро....

Жалитељ је у жалби Државном Савету навео, да избор овога Р... не може остати у сили, што је недавно дошао из Црне Горе и још није прешао у српско поданство, према чему није стекао сва грађанска права, у што спада и право да буде биран и изабран за окружног посланика.

За свој навод поднео је уз жалбу уверење начелства окр. Т.... од 7-7-10. год. № 5574 из кога се види, да изабрани посланик Р... није положио заклетву код тога начелства, нити је заведен у књигу природених странаца код истог начелства.

Државни Савет нашао је, да избор Р.... за окружног посланика за срез К.... према чл. 58. закона о уређењу округа и срезова не може остати у снази, што се према уверењу начелства окр Т.... од 7-7-10. год. № 5574 види, да он није српски грађанин. Стим је његов избор на основу чл. 69. закона о уређењу округа и срезова, поништио.

Одлука Државног Савета од 25. августа 1910 год. № 7657.

У записнику бирачког одбора када су извесни његови битни саставци фалсификовани, онда он не може да послужи као доказ жалбених навода да се избор општинских часника поништи.

У општини забр.... на дан 15. августа тек. године извршен је избор председника општинског суда. Противу овог избора изјавио је жалбу Државном Савету Светолик Ж... тежак онд. наводећи, да је исти неисправан:

- 1, Што се бирачки одбор састао у 7¹/₂ сати пре подне;
- 2, што је биралниште било неограђено;
- 3, што је било прекида гласања у подне за време од 2 сата, и
- 4, што је зборска радња закључена у 4¹/₂ сата по подне. — Као што се види жалитељ је хтео своје наводе записником да утврди, а то је постигао тиме, што је исти записник до очигледности фалсификован, да ли са, или без његова знања то је без интереса.

У записнику је одоцњено време састанка бирачког одбора, прекид и свршетак збора (гласања), као и да је двојиште било неограђено, али другим мастилом, но што је цело записник писан, дописиване су те речи, да се фалсификовање записника очигледно утврђује.

Државни Савет пошто је расмотрио жалбу и послана изборна акта, нашао је, да жалитељ за своје наводе у жалби није поднео никакве доказе; записник пак бирачког одбора не може послужити као доказ, да је избор председника неправилно извршен, стога, што су у њему неке цифре и речи, које су од пресудне важности по правилност избора дометане, а није објашњено, зашто је то и када чинено.

Стога је Државни Савет на основу чл. 170. закона о општинама решио: да се овај избор одобри.

Одлука Државног Савета од 21. септембра 1910 године № 8407.

За изборе општинских часника за све време гласања морају заседавати за бирачким столом најмање два члана бирачког одбора, међу којим увек мора бити или председник бирачког одбора или један општ. одборник, који је члан бирачког одбора — члан 54. г. закона и општинама.

У општини Љ... на дан 1 августа тек. год. извршен је избор свих општинских часника. Противу истог избора изјавио је жалбу Државном Савету, Марјан М... Паводећ да је исти неправилно извршен:

1. Што је у очи дана избора, и на сам дан избора државна власт утицала на бираче.

2. Што су председник и један члан бирачког одбора напуштали заседање, оставивши га без заменика, а за то време гласачи, који су долазили да гласају, вратили су се и нису гласали.

Жалитељ за први свој навод није поднео никакав доказ; а за други позвао се на записник бирачког одбора.

На другој страни записника стоји примедба, да су председник и један члан бирачког одбора од 1 сахат по подне до 3 $\frac{1}{2}$ сата отишли из заседања и отишли у сеоску механу, не оставивши никог да их замењује.

Државни Савет по рассмотрењу жалбе и послатих изборних аката нашао је: „да овај избор не може остати у снази јер је записником бирачког одбора утврђено, да за све време гласања нису заседавали за бирачким столом најмање два члана бирачког одбора, што је не само противно пропису чл. 54. г. закона о општинама, него је могло имати утицаја на резултат избора. Стога је на основу чл. 170 закона о општинама решено: да се избор поништи.“

Да је та неправилност могла бити од утицаја на резултат избора, ваља напоменути то, да је од 277 правних бирача колко их има у општини Љ... дошло на гласање 213. Од ових за листу изабраних кандидата 108 гласова, а за против кандидатуру 105.

Одлука Државног Савета од 22. септембра 1910 год. № 9005.

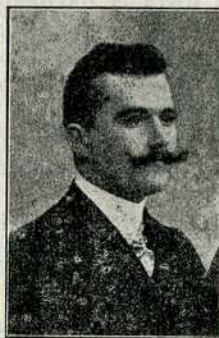
М. П.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Младен Цветковић, из Медошевца, извршио је убиство над Николетом Драгутина Гајића ондашњег, а над Драгутином покушај убиства, па затим побегао на коњу, матором 9 година, длаке врране, високом 150 см. са жигом «В». Младен је стар 36 година, висок, црномањаст, очију плавих, у сељачком оделу са панталонама од сукна, на руци има белегу од посекоштине на палу. — Делеша начелника округа нишког Бр. 16311.

Владимир Петровић, заваничник управе државних дугова, чију слику износимо, извршио је крађу државних папира па затим побегао. —

Он је стар 30 година, раста средњег, у лицу смеђ, добро развијен. Одвен увек добро. — Акт управе града Београда 35823.

Јеврем Антић, бив. финансијски стражар, украо је државни револвер-паганов, Бр. 37, на коме пише «Управа држ. монопола» па затим побегао. Он је стар 50 година, раста високог, просед у плавом сукненом оделу. — Делеша начелника среза посавског округа ваљевског Бр. 14435.

Милан Блажевић, осуђеник казненог завода у Митровици — Аустро-Угарској, побегао је из завода 30 прошлог месеца. На молбу Управе казненог завода, која сумња да је Милан пребегло у Србију, износимо његову фо-

тографију и следећи опис: Он је стар 52 године, висок 168 см. дугуљастих бледих образа, смеђе, проседе косе, високог чела, обрва и очију плавих, слабог вида (носи наочаре) и безних жмирка, ожењен је, на рубљу носи № 704. Милан је осуђен 16 година робије за убиство и до бегства је издржао једанаест година. — Акт Антропометријског одељења Бр. 1752.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналазка стражарно их упуте власти која је потерницу издала, с позивом на означене бројеве акта или делеша.

Т Р А Ж Е С Е

Живка Јовановића, из Г. Милановца, нестала је 1. овог месеца. Он је стар 10 година, омален, смеђ, на образу има огреботину. Од одела имао је на себи: капут сомотеки, беле панталоне, па глави качкету и на ногама опанке. — Делеша начелства округа рудничког Бр. 6212.

Милица Огњановић, бив. лимар из Пожаревца, потребан је начелнику среза пожаревачког, да би се над њим извршила пресуда Монополске Управе од 12 јула 1907 год. кр. Бр. 1162. — Акт начелника среза пожаревачког Бр. 16809.

НЕСТАЛА СТОЈА

Алекси Николићу, из Доброг Дола, нестала је коњ, матор 4 године, длаке алатасте, лисаст, без жига и роваша. — Акт начелника среза нишавског Бр. 16519.

Јанку Богдановићу, из Д. Рашиновца, нестала је 8 јула ове године један коњ, матор 3 године, дорат са жигом «Т» — Акт начелника среза масурничког Бр. 9665.

Младену Јеленковићу, из Доброг Дола, нестала је коњ, матор 4 године, длаке врране без жига и роваша. — Делеша начелника среза нишавског Бр. 16593.

К Р А Ђ А С Т О К Е

Непознати крадљивац украо је Живку Драгићу, из Голобока, два вола, матора по 3 године, длаке жуте, буласта, без роваша. — Делеша начелника среза јасеничког округа смеђерског Бр. 22254.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

НАЂЕНА СТОЈА

Код Симона Симоновића, из Ресавице, нађен је један украден коњ, матор 7 година, длаке затворено доратасте, у лево уво ровашен, у предњу леву и обе задње поге путаст, са жигом «О» и на челу цветасти. — Акт начелника среза деспотовачког Бр. 17035.

Код начелника среза лесковачког налазе се 12 крадених коња и 2 магарца и то: Један коњ матор 8 година, длаке доратасте, са жигом «Ој»; један коњ, матор 4 године, алатаст и цветасти без жига; једна кобила, матора 7 година, доратаста и цветаста, са жигом «О»; један коњ матор 6 година, мрко доратаст, у десно уво ровашен; један коњ, вррана матор 6 година; један коњ матор 5-6 година, доратаст и цветасти; један коњ матор 8 година, врран; једна кобила алатаста и цветаста матора 7 година са жигом «О»; једна кобила длаке мрке, матора 7 година, са жигом «О»; једно ждребе маторо 3 године; један коњ матор 6 година, длаке ђогасто-зелене без роваша и један коњ матор 3 године, зелен ђогаст, у оба ока чакраст без жига. — Делеша начелника среза лесковачког Бр. 22144.